

Bréfa- og málasafn Benedikts Sveinssonar 1908-1942, 3. hluti

Bjarni Benediktsson – Benedikt Sveinsson – Úrkippur – Heroldens Annoncebureau

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Benediktarskjöl
Askja 5-18, Úrkippur 1931-1

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp

Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

MIDDAGSAVISEN

8. SEP. 1931

Striden om hyttene på Øst-Grønland.

Søndmøringene har sendt en innberetning til utenriksdepartementet.

I anledning de stadig opdukkende tvistemål mellom nordmenn og dansker om besittelsesretten til hytter på Øst-Grønland har søndmøringen på Erik Raudes land sendt utenriksdepartementet en nærmere redegjørelse med påvisning av at alle de hytter striden gjelder oprindelig er opført av nordmenn. Henvendelsen er undertegnet Jonas Karlsbak og Herman Andreassen som representanter for Sunnmøre som jo har utrettet pionerarbeidet.

Dosent Adolf Hoel opplyser på henvendelse, at striden gjelder endel hytter på Claveringsøya og nordover til Sabineøya på Wollastone Foreland og Kuhneøya. I alt er det 20—25 hytter det her gjelder, og alle er opført av nordmenn. Innbefattet er også de hytter som striden dreiet sig om i

1929—30. Disse hytter var opført i 1909 av en søndmørsekspedisjon utsendt av firmaet S. Th. Sverre i da-værende Kristiania. Fartøyet som het «7. juni» med Brandal som skipper hadde stasjon i Germaniabukta på Sabineøya, men hadde satt opp 2 hytter på Kapp Mary og Kapp Bortasi Warren. Danskenes tok senere ganske enkelt hyttene i besiddelse. Senere blev de tatt tilbake av nordmennene, men den tid danskenes hadde dem tillåns har gitt dem følelsen av å være de egentlige eiere.

Det er disse dissenser om eiersretten henvendelsen til utenriksdepartementet gjelder, og som formodentlig igjen vil avstå komme en vidtloftig noteveksling mellom landene.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **AFTENPOSTEN**

9. SEP. 1931

Hjem fra fangstfeltet ved Øst-Grønland.

En livlig sesong.

Spesialtelegram til «Aftenposten».

Alesund, 8. september.

En av Jamgaards 4 fiskedamper, som har været på kveitefangst ved Grønland, er kommet til Alesund. Mannskapet forteller, at turen har forløpt bra, og man er fornøiet med fangsten, 141 tonn kveite og 30 tonn fersk torsk. Ekspedisjonens samlede fangst var 525 tonn.

Det var en livlig sesong på feltet i år. En rekke nasjoner var representert. De franske og spanske trålere gjorde det godt, likeså de engelske linefiskere. Der sås meget hval på feltet.

Der klages fremdeles sterkt over den danske isolasjonspolitikk, som vanskeliggjør adgangen til vannfylling og bunkring.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: DAGBLADET

9. SEP. 1931

Grønlandsbilens reklametur.

*Kjenner alle wienerbarn
Danmark innsatts for
Grønland?*

Den danske bil med Grønlandskartet på taket hvis tur Europa rundt vi flere ganger har omtalt, har opnådd nye eiendommelige resultater. I Italia synes ikke interessen for de danske Grønlandskrav å være overveldende. «Soldatene var dominerende, politiet generende og tollerne irriterende», skriver den medfølgende pressemann, man er blitt undersøkt og italienerne har i sin utrolige uforstand endog holdt på å beslaglegge et nummer av Politiken!

Vi gir ordet til den danske pressemann:

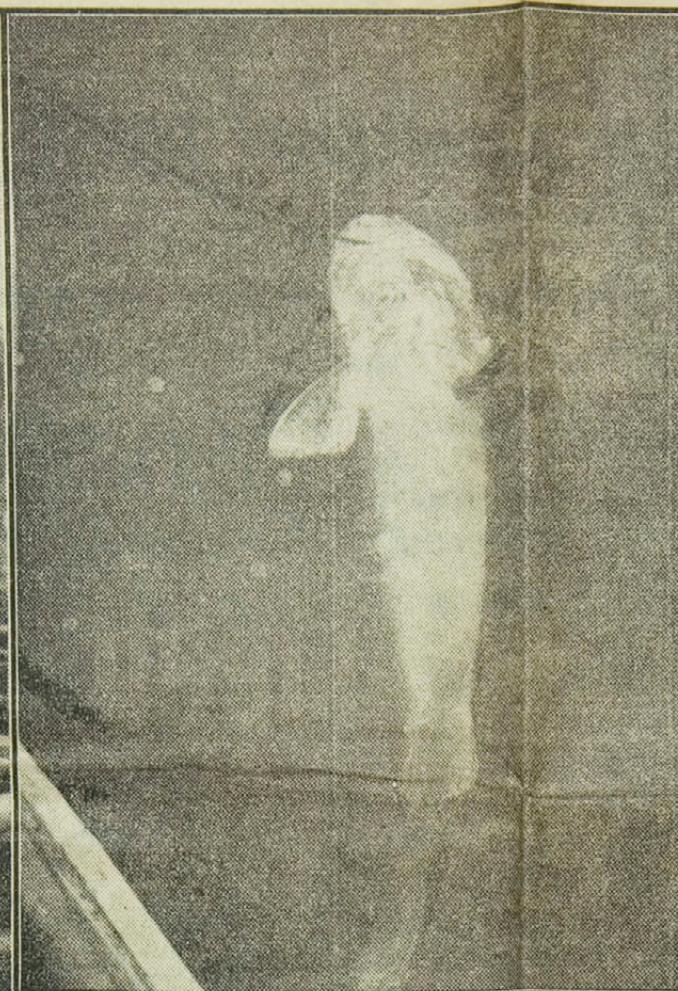
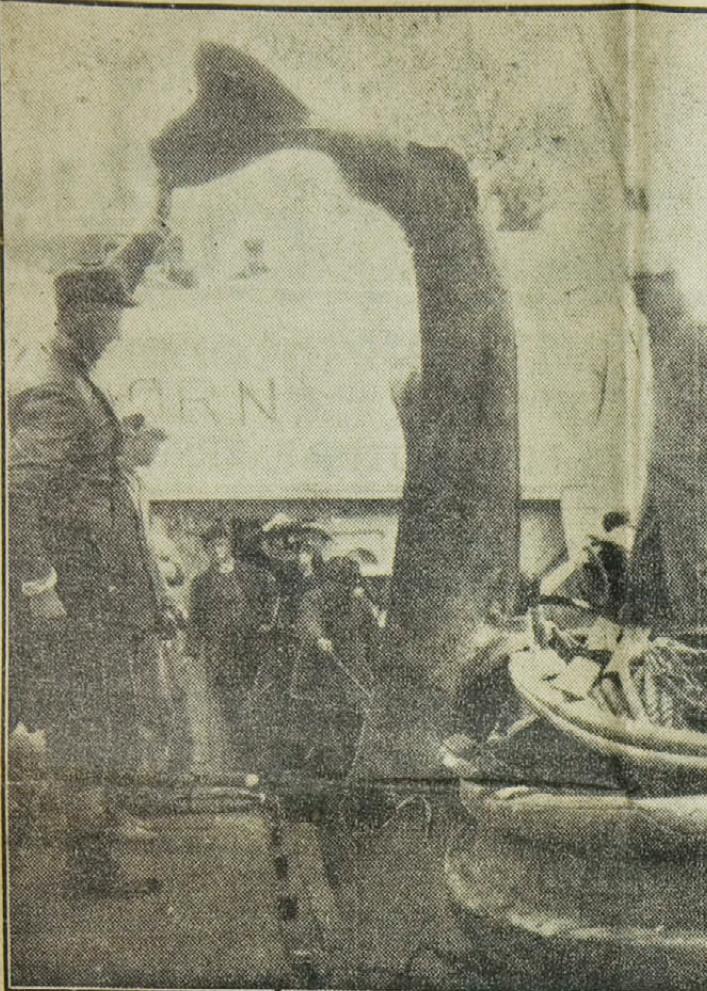
«Et sted blev vi overfalt av zigginer, som med fare for sitt liv kastet sig foran vognen. Ungene, som blokkede oss for våre småpenger, var meget søte, men også meget fremmede. 70 kilometer lengere fremme visste det sig at en liten gutt, som skjelmsk hadde nappet føreren Martens i siden, samtidig hadde stjålet hans portemoné.

Ved ankomsten til Wien blev vi mottatt av en deputasjon for de nu voksne wienerbarns klubb. Formannen, dr. jur. Paul Fessöl, bød velkommen i hjertelige ord og uttalte, at han og alle «wienerbarn» kjente Danmark og Danmarks innsats for Grønland.»

Videre gikk turen til Tsjekkoslovakiet. Her inntraff følgende episode på landeveien:

«Igår møtte vi en skole på skogtur, 200 barn var det. Læreren grep leiligheten og holdt en hel liten geografitime på basis av vårt Grønlands-kart. Efter et hurra for Politiken kjørte vi så videre.

Fra Paris har vi kjørt 7000 kilometer, til Berlin har vi 400 igjen.»

Til venstre: Håkjerringen henger i tålene, 3,25 meter lang. Den lar sig ganske slørt og apatisk hale innbord. Den virker av sett i leende live, — men når man vel har fått sprettet den op og parrett den oppdager man plutselig at den fremdeles er spill-levende. — Til høyre: Selv midt i isens ensomhet forsøkte den ungdommelige kommandørkaptein von Krogh ikke en eneste dag sitt morgentolett. Her blir han klippet av ekspedisjonens alltid lystige og hjelpsomme alt-mulig-mann preparant Hansen ved Zoologisk museum.

TÅKEDØGN I ISHAVET

Av Axel Kielland.

Polarbjørn, i juli.

ENSFORMIGHETEN ADSKIL-
ler sig bare fra døden i en
henseende. Man må opleve
den. Man må finne sig i den,
alle livsfunksjoner må fortsette,
tanker må hele tiden tenkes,
mat må spises. Grunnlaget
for alt har sviktet men
allikevel må alt gå videre som
om ensformigheten ikke eksiste-
rte. En føler ingen sult, og
ingen tretthet fordi der intet
skjer som kan utmattet en. En
har ingen ting å tenke på men
hjernen forlanger allikevel å få
arbeide, følgelig vrøvler den, løper
løpsk så eieren føler lede og
bitterhet ved å ha den.

Nu vet jeg hvad oplevelse er,
hvor uendelig lite der skal til før
noe kan sies å være hendt. En
grønn bølge som skvulper som tu-
sen andre bølger mot en skibs-
side, en solstråles plutselige re-
fleks i en flaske, tauverkets klappring mot masten, havhestens
nesten lydløse vingeslag eller se-
lens stillferdige plask under skibs-
siden, — det er altsammen ope-
levelse. Men disse døgn som nu
går og som kanskje skal fortsette
å slepe sig hen måneden ut
og ennu lenger, de har dødens
preg og den nøisomste vil forgje-
ves lete etter hendelsene.

Himmel og hav ligger fast, is
under og omkring oss, tåken tett
over mastetoppene. Skibet er en
død ting midt i dødsstillheten,
intet nær oss utenfra og vi når
intet. Vår verden er det iskalde
dekk og den lille messe hvor de
samme ansikter ser på hverandre
fra de samme plassene. Vi kjener
hvert eneste trekk i alle disse
ansiktene, kan utenad alt hvad
disse ansiktene sier og gjør, vi
snakker om de samme ting hver
dag, spiser noenlunde det samme
hver dag, sover så mange timer
et menneske kan klare å sove,
vandler de samme turer over de
samme dekksplanke, ser de sam-
me iskonturer utenfor og den sam-
me tette grå grøt som skjuler alt
omkring oss. Vi hører de sam-
me ustanselige kommandorop fra

tønnen, går i de samme klær. Vi
er døde.

Vi er langt mot nord, slukt av
polaritäken og knuet fast av
pakkisen, stivnet i kulde, knekket
av lediggang, bragt til taus-
het av pessimisme. Pessimismen
rir skibet som en mare, demper
oss når vi diskuterer, får oss til
å velge ord med forsiktigheit. Det
hender vi glemmer isen og alt
utenfor og tar opp et spørsmål, det
kan være religion eller arvelig-
hetslære, eller plankton eller
Freud. Ord løsner som skred,

— Pokker ta Dem! Måtte De-
res latterlige skrapeinnretning
rātné og Deres reker omkomme
av kulde!

— De elsker kulde.... kan ikke
 leve uten.

JEG HENGTE ET STYKKE
selspekk på en stor krok
dag og slapp den over skibs-
siden i et uendelig langt tau.

— Tenk om jeg får en hå-
kjerring! sa jeg andeløst.

— Selvfølgelig får De en bå-
kjerring, sa skipperen. Alle får
håkjerring her. Selvfølgelig fikk
jeg en håkjerring, et svart beist
på tre meter og en og tyve.

— Tre meter og enogtyve! sa
jeg begeistret.

— Den vi tok ifjor var på fire
seks og femti, sa styrmannen.

Dyret blev heist på dekk og
slo opp et kjempemessig gap.

— Ha, den har slukt en sell-
skrek jeg, kom og se, den har
slukt en sell!

— Selvfølgelig har den slukt
en sell, sa voglen, hvad skulle
den ellers sluke?

Vi sprettet dyret opp og i ende-
tarmen satt der seks bendlormer.

— Ha, den har bendlorm skrek
jeg, har man sett på maken, —

en håkjerring med bendlorm!

— Selvfølgelig har den bendlorm,
sa zoologen. Hvad skulde
den ellers ha?

Håkjerringen smaker brillant,
omtrent som riktig fin kveite.
Man vilde nyte den hvis man under
nytelsen kunde glemme hvor-
dan svinet ser ut når det kommer
op av vannet. Men det kan man
ikke, og derfor er håkjerringen
uspiselig.

SKIBET LÅ STILLE MANGE
timer idag og jeg nappet
styrmannen i ermet:

— Vi kan vel kanskje ikke
komme videre før tåken letter!

— Nei, vi kan vel kanskje ikke
det. Men vi må. For når tåken
først har lagt sig her, pleier den
å holde seg.

— Lenge!

— Åh, — tar en hvile i
tid.

— Tror De isen løsner?

— Ja bevars, — den er som i
1923, da frøs vi inne på 75 grader
med en stimskute tre mil fra land,
— men vi kom da ut igjen... to
måneder etter på 68 grader. Joda,
den løsner nok.

Og i våre dagbøker står det:
Intet nytt idag.

—
—

JEG LIGGER PÅ RYGGEN I
soveposen, denne håkjerring-
mave av en natteinnretning
og hører skibet gråte av slit, hører
plankene gi sig for støtene,
maskinen som stønner, propellen
som hakker i isen, rorkjettingene
som rasler frem og tilbake under
den ustanselige mansværing. Nu

—
—

Den er et hardt konti-

nent, man kommer ikke

sånn uten videre reisende

til Grønland og stiger i land. Vi

nører ikke på noen måte forhåp-
ninger om å komme frem med det

første, vil en reise på ekspedisjon

må en venne sig av med å regne

i timer og dager, her ombord gjel-
der det bare uker; — av og ti-

treier det sig om måneder, om

overvintring og livsfare i pakk-
isen, om forråd som slipper op,

om menn som blir gale av ensom-
het og stillhet og må legges i

jern, om skjørbusk og om slekt
og venner som er døde når en

vender hjem med polarnattens fu-
rer i ansiktet og skjegget viklet
om livet....

PÅ NY DAMPER «POLAR-
bjørn» inn i tåken, igjen ra-
ser stevnen mot de veldige
isblokker så vi nesten kastes over-
ende på dekket. Stadig stim, det
er løsenet, legger en sig stille kan

en aldri vite når en kommer løs-
igjen. Det går mange timer, det

lakker mot kveld, det tette grå
mørket står surt over dekket og

underdønningen vugger oss kvalmt
op og ned i råken.

— Hvor langt frem er vi kom-
met nå? roper jeg til skipperen

som fra tonnen bauter skuten
rundt hvert eneste flak i farvan-
net.

— A en fem hundre meter ten-
ker jeg.

Fem hundre meter! Vi har
brukt fire timer på fem hundre

ve time slår de glass på marine-
stasjonen.... Men frøken som

var avholdsinteressert og syntes
det blev noe for realistisk, rettet
i marginen:undertiden hører
man klirren av glass på marine-

stasjonen.... Det var en digresjon
i ishavet. Mon det er regatta på

Horten nu! Og mon de vilde bli
glade i Oslo hvis de fikk litt av
isen vår.... *

Mange andre kjedsmommelige
slo de åtte glass på broen. De

døgn kunde vi berette om. Men
samme glass som lill Else, 14 år

det er en gammel lov at leseren
skal slippe billigere enn den som
skriver. I neste artikkel akter vi
å være fremme.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

MORGENBLADET

8. SEP. 1931

Grønland på tvers.

Mehren og Høygård er gått igang med å skrive en bok om sin dristige ferd over Grønland. — Den utkommer i næste måned hos Gyldendal. Turen var rik på oplevelser, så det blir nok en spennende beregning. Den blir illustrert med en mengde ypperlige fotografier. Boken skal hete «Ajungilak» eller «Grønland på tvers». Titelen lyder kanskje litt mystisk for de fleste — men den er god nok: «Ajungilak» er nemlig det grønlandske uttrykk for alt som går bra. Mehren og Høigård hadde det til slagord på hele turen. Selv når det så mørkest ut, satte de humør i hverandre med et «Ajungilak».

Reykjavíkur

Heroldens Annoncebureau A/S

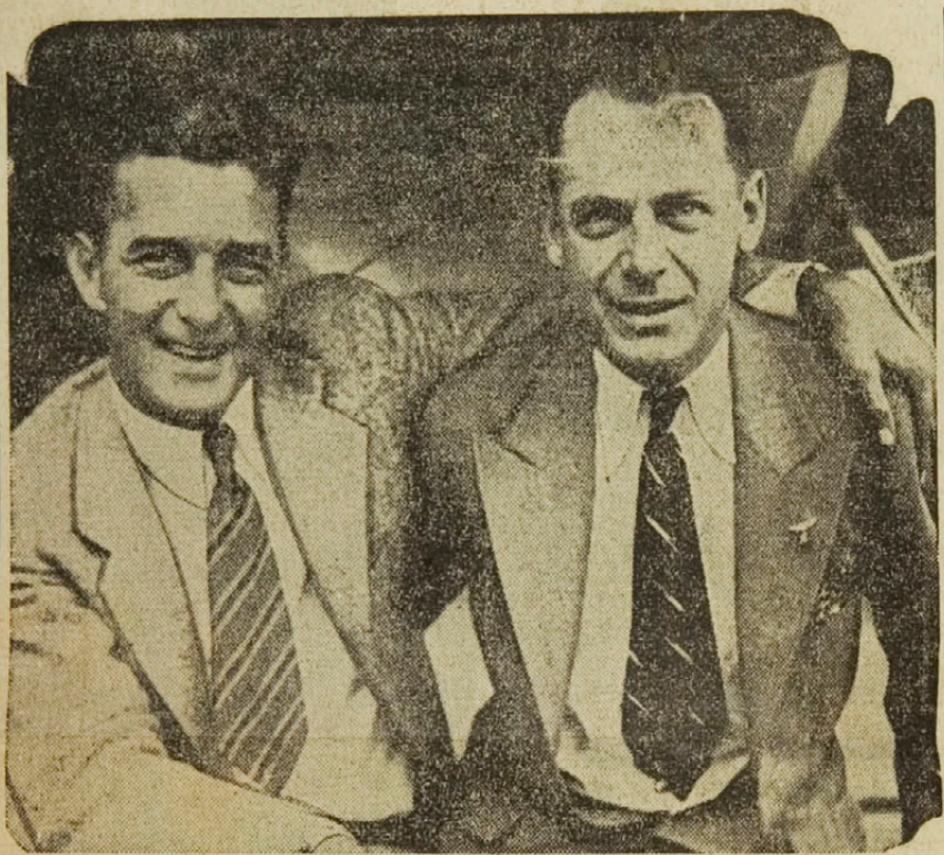
Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

DAGBLADET

Bladets navn:

8. SEP. 1931

Preston og Collignon som har snudd for å få ski på maskinen.

Start i ruta Amerika-Grønland-Norge-Danmark i år allikevel.

Et telegram til Peter Freuchen.

Det har vært meddelt at flyvingen etter Cramers rute fra Amerika over Grønland er oppgitt for i år.

Peter Freuchen oplyser imidlertid til dansk Ekstrabladet at han nettop har mottatt et telegram fra det amerikanske selskap om at flyvingen fortsettes uansett årstiden.

— Det som har gitt anledning til misforståelsen er, at Preston og Collignon har snudd — forteller Freuchen.

I telegrammet oplyses det, at de to flyvere først har hatt det uhell å måtte ligge 10 dager i Port Harrison for å avvente olje til motoren, og da de fortsatte nordover, satte det inn med kulde, så isen begynte å legge sig på varden. Maskinen nådde Wakeham Bay ved Hudsonbukten, hvor flyverne har foretatt en hel del rekognosering-

flyvinger, og de flyr nu den fastsatte ruta tilbake for å lære den ennå bedre å kjenne og for å få maskinens pontonger ombyttet med ski, før de påny starter. Nordpå fins der ikke flyveverksteder, så de går tilbake til Detroit for å få ombyttingen foretatt.

— De tror ikke at flyverne i år vil nøye sig med ytterligere rekognoseringer på den amerikanske del av ruta?

— Nei. Telegrammet sier uttrykkelig at så snart skiene er klar, startes der igjen med Kjøbenhavn som mål . . . Hele den måte Preston føreløbig er gått frem på, er i samklang med det amerikanske selskaps ønsker om, at alt skal forberedes grundig og uten at hversken flyvere eller materiell utsettes for usigdig risiko.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **DAGBLADET**

8. SEP. 1931

Protesten fra Øst-Grønland til utenriksdepartementet

Som vår utsendte medarbeider til Øst-Grønland for en måned siden telegrafisk meddelte, har sunnmørkingenes fangstekspedisjon i Eirik Raudes land forfattet en protestskrivelse i anledning av danskenes optreden på fangstfeltet og deres tildels ulovlige benyttelse av norske hus.

Oprinnelig var det tanken å overlevere denne protest til Laugesen Koch, men det er nu besluttet å sende den til det norske utenriksdepartement som så vil behandle saken.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: AFTENPOSTEN

8. SEP. 1931

«I Eirik Raude's kjølvann.»

Vi bringer i vårt aftennummer idag en ny artikkel av vår utsendte medarbeider, Halvdan Hydle, som behandler den norske ekspedisjons siste vanskeligheter med isen og endelige ankomst til Grønland.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **AFTENPOSTEN**

8. SEP. 1931

Stauning begeistret over sitt Norgesophold.

«Jeg talte fredelige ord —».

Spesialtelegram til «Aftenposten».

Kjøbenhavn, 7. september.

Statsminister Stauning kom i aften hjem fra sin Norgesreise. Statsministeren var i et strålende humør, og man fikk umiddelbart det inntrykk at han var fornøiet over reisens forløp, hvilket også fremgår av følgende uttalelse:

— Jeg blev ytterst vennlig mottatt og har ingen grunn til besværinger av nogen art. Journalistforeningen som arrangerte møtet, hadde utvilsomt det formål å støtte tanken om samhold mellom de nordiske folk, og jeg tror formålet blev nådd. Dette møte vil bli et historisk møte. Det er første gang de tre nordiske lands regjeringschefer møtes og taler til folket ut fra samme opfatning. Det er kanskje også bemerkelsesverdig at jeg som dansk statsminister møtte og talte fredelige ord midt under denne av Norge fremkalte konflikt om den danske besiddelse av Grønland. Jeg valgte å si min mening åpent og ærlig om den fremferd og tone som er valgt i visse norske kretser, og jeg tror at jeg dermed utløste bundne tanker, også hos mange nordmenn. Jeg har hatt den tilfredsstillelse at norske aviser i omtalen av talen har gitt uttrykk for forståelse av den, likesom det såvel fra norsk som fra dansk hold allerede på toget fra Oslo kom telegrafiske hilser med takk for min tale. Der var ingen kulde i velkomsten. Jeg hadde inntrykk av å være en velsett gjest i Oslo, og jeg følte også at grunnstemningen overfor Danmark fremdeles er velvillig. Uten hensyn til de meningsløse angrep der gjenem tidene er rettet mot Danmark.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

DAGBLADET

8. SEP. 1931

Professor Skeie utgir bok om Grønlands-saken.

Som motvekt mot den danske agitasjon

Professor Jon Skeie har utgitt en bok om Grønlandssaken, og den er fra idag til salgs i bokhandlene. Boken er fremkalt, sier professoren i sitt forord, av den systematiske danske agitasjon mot Norge i denne sak. Til tross for at professoren har vært sterkt optatt av videnskapelig arbeid og dessuten er blitt hemmet av sykdom, har han i de siste 5 uker arbeidet energisk på sin utredning, og det er et gjennemarbeidet og betydningsfullt arbeid som nu foreligger. Han redegjør først for tvangsopgjøret mellom Danmark og Norge i 1819, forteller så om den norske koloni Vest-Grønland og danskenes kolonisasjonsarbeid i Angmagsalik på Øst-Grønland. Den norske, danske og eskimoiske næringsvirksomhet er viet et kapitel, likeledes forskningsarbeidet og de danske planer om å utvide sin suverenitet til å gjelde hele Grønland.

Derefter følger den historiske og juridiske oversikt over de skritt som fra begge lands side er tatt for å få spørsmålet avgjort. I denne tid da Grønlandsspørsmålet er så brennende aktuelt, vil boken ha den største interesse ikke bare i vårt land, men også i utlandet. Den er derfor allerede oversatt til engelsk og vil i nær fremtid også utkomme på fransk. At det er nødvendig å drive en viss agitasjon i utlandet, forstår man lett når man ser hvad der f. eks. i Paris-avisene og de illustrerte tidsskrifter skrives av tildels temmelig uefterrettelige ting om spørsmålet.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **AFTENPOSTEN**

8. SEP. 1931

Lauge Koch om sin Grønlandsekspedisjon.

Der er bare tatt videnskapelige hensyn ved plaseringen av husene i Eirik Raudes land.

Kjøbenhavn, 7. september.

«Ekstrabladet» har pr. radio intervjuet Lauge Koch ombord på «Godthaab», som er undervels ned gjennem Kattegatt.

Lauge Koch uttalte sig tilfreds med sommerens resultater. Han hadde ikke ventet at planene skulle kunne gjennemføres på grunn av de alvorlige isforhold og den sene ankomst til Grønland. Men det lyktes å opføre de planlagte to hovedstasjoner og to bistasjoner.

I anledning av Norges Svalbard- og Ishavundersøkers påstand om at de danske hus, som er bygget i sommer, forsettlig skulle være opført mellem de norske, uttalte Lauge Koch: Det er utslukkende videnskapelige grunner som har været bestemmende ved husenes plasering, og jeg har sørget for at de nordmenn som driver sin næringsvirksomhet skulle generes minst mulig.

Intervjueren nevnte derefter den norske protest mot de danske fangsthus som var bygget ifjor, og Lauge Koch svarte: Ifjor hadde jeg ingen innflydelse på hvorledes husene ble anbragt. Det var A/S Nanoks hus og Nanoks leder som traff disposisjonene.

Lauge Koch mener at han har en viss politisk bakgrunn.

de overgitt politimyndigheten til chefen for hovedstasjonen på Eskimones, løitnant Johansen, og til officiant Stenør på den annen hovedstasjon, som ligger på Ellao.

Han hadde truffet norske journalister, som var kommet ombord for å intervju ham. Det var meningen at Mehren og Høygaard skulle ha været med ombord, men de reiste nu hjem med et norsk skip. «Og vi unte så godt disse to unge, kjekke nordmenn å vende tilbake med et norsk skip». For øvrig karakteriserte Lauge Koch de to menns vandring over innlandsisen som en glimrende sportsprestasjon.

En av «Berlingske Tidende» medarbeidere har talt med Lauge Koch ombord på «Godthaab» og overfor denne avis uttalte han at det på Grønland ikke var så meget petroleum at det kunne få nogen praktisk betydning. Derimot var det en del lett brukbar kull, i alt antagelig ca. 50,000 tonn.

På spørsmålet om hvorledes han så på det øst-grønlandske spørsmål, svarte Lauge Koch: Generaler bør ikke blande seg i politikk. Vi er ute på videnskapelige opdagelser, og vi vet at vi har utført vårt arbeide tilfredsstillende. Alle har

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp

Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **AFTENPOSTEN**

9. SEP. 1931

Det første fartøi gjennem Grønlandsisen mellom 61 og 65 grader.

Sittende foran fra venstre: Maleren Wefring, kartografen Lundbom, skipper Lars Jakobsen, professor Vogt — ekspe disjonens leder — og botanikeren Bjørlykke. Stående bak, «Heimen»s mannskap.

Som tidligere nevnt har Tromsø-skuten «Heimen» i sommer forcert isen mellom 61 og 65 grader med Finn Devolds og professor Vogt som eks-

pedisjon. Man var bl. a. inne på det

sted, hvorfra Nansen startet i 1888.

Vårt billede er tatt ved tilbakekomsten til Trondheim.

arsskjalasafn Reykjavíkur

Heroldens Annoncebureau A/S

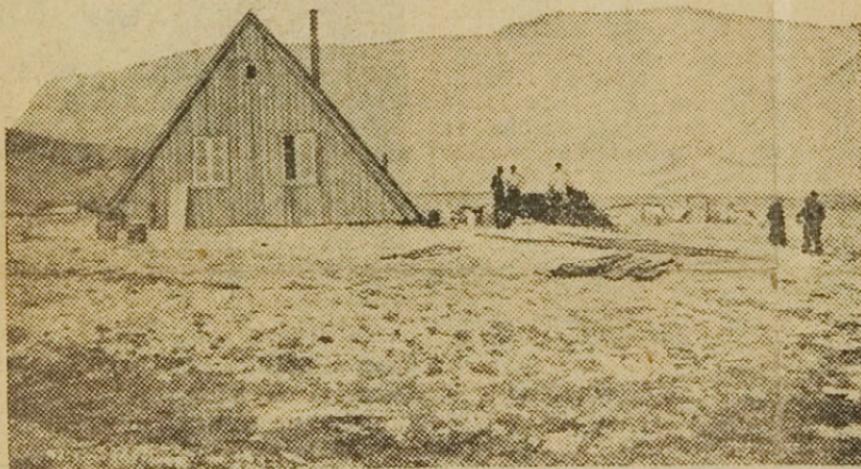
Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **AFTENPOSTEN**

9. SEP. 1931

De nye danske hus på Øst-Grønland.

Vi bringer her det første billede som vedstasjonene, som er reist i Nordfjord, kommet hit av de nye danske hus den, like i nærheten av den gamle, nor på Øst-Grønland. Dette er en af hønske fangsthytter, garskjala sør Reykjavikur

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: M. H. & SJØFARTSTIDENDE

12. SEP. 1931

Grønlandsstriden i Gen pressen. Staunings og Kolstads taler

* Genève, 12. sept.

(N. T. B. fra en særlig korres-
pondent.)

En del av pressen her nede in-
tresserer sig også for Grønlands-
spørsmålet selv nu under dele-
gertforsamlingens møter. Igår of-
fentliggjorde således «Journal de
Genève» Staunings uttalelser om

saken på Hamar. Idag gi-
det også statsminister Ko-
taleser ved samme anlæ-

Den nye avis «Journ-
tions» bebuder en art
Gronlands-spørsmålet av
Redslob ved universite-
bourg.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: N. H. & SJØFARTSTIDENDE

11. SEP. 1931

Grønlandssaken.

*Dommer Klæstad får
permisjon.*

I statsråd idag er høiesterettsdommer dr. jur. H. Klæstad meddelt permisjon i 6 måneder i anledning av at han er opnevnt som sakkyndig i Øst-Grønlands-saken, og i hans sted er dommer i Oslo overrett, E. Borch, konstituert som høiesterettsdommer.

— o —

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: N. H. & SJØFARTSTIDENDE

14. SEP. 1931

Okkupasjonen.

En berømt folkerettslærds mening.

Fra Geneve meldes, at den berømte folkerettslærde professor Robert Redslab ved universitetet i Strasbourg lørdag i «Journal des Nations» har skrevet en lengre artikkel om Grønlands-saken. Artikkelen er et utmerket innlegg og viser at forfatteren er vel inne i sakens forskjellige sider. Han gjennemgår betydningen av traktaten av 1924 og mener at den ikke betyr at Norge har gitt avkall på retten til å foreta okkupasjon. Et slikt avkall vilde ikke — mener han — ha hatt noen betydning for Danmark, som mener å ha suvereniteten og det vilde vært et brudd på hvad der er traktatens forutsetning å pålegge Norge en slik forpliktelse. Man må derfor nødvendigvis slutte at traktaten av 1924 som sådan ikke hindrer en senere okkupasjon fra norsk side av Grønlands østkyst bortsett fra Angmagsalik-distriktet.

Forfatteren utvikler derefter gjennem et lengre juridisk resonnement at Danmarks besiddelse av noen deler av vestkysten og en enkelt del av østkysten ikke kan berettige det til å kreve suverenitetsrett over hele det veldige Grønland. Videre fremholder han at besiddelsen av visse deler av Grønland heller ikke kan gi Danmark noen fortrinnett overfor Norge til å okkupere senere andre dele av Grønland i det øieblikk det ikke er noen overenskomst mellom de to land herom.

Danmark har selv hatt følelsen av at dets suverenitet over Grønland utenfor de gamle besiddelser ikke var juridisk sikret og har derfor gjort skritt hos andre makter for å vinde sig adgang til å utvide suvereniteten. Disse forhandlinger førte dog ikke til noe resultat overfor Norge, idet utenriksminister Ihlens uttalelser i 1919 ikke binder Norge i rettslig henseende.

Med hensyn til okkupasjons-spørsmålet i sin almindelighet må det ledende prinsipp være likestilling mellom alle stater. Rettssaken i Haag vil derfor gi anledning til en almindelig drøftelse av det internasjonale okkupasjonsproblem i sin almindelighet, som ennå er langt fra å være løst i folkeretten og saken frembyr derfor stor almindelig interesse.

Bladets navn: **AFTENPOSTEN**

12. SEP. 1931

Kan ikke den hvite mann leve av fangstvirksomhet på Øst-Grønland?

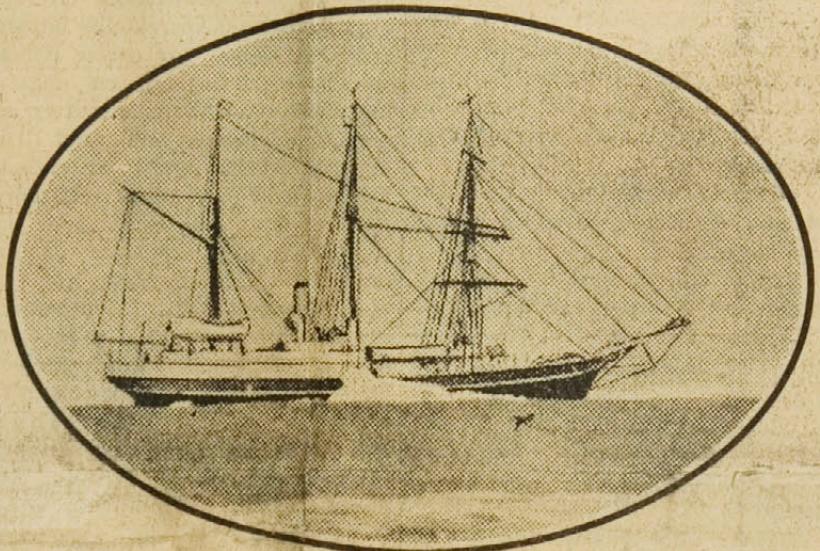
Plass til bare 25 fangstmenn, hvis ikke landets viltbestand skal overbeskattes.

Overflytning av eskimoer fra Vest-Grønland til Øst-Grønland?

Dr. Lauge Koch uttaler sig til «Aftenposten»s utsendte medarbeider.

Kjøbenhavn, fredag.

Danskenes dosent Hoel, dr. Lauge Koch, er nettop vendt tilbake til Danmark etter sommerens Øst-Grønlands-ferd — den første av de tre som skal følge slag i slag. Han er en sterkt optatt mann, den hjemvendte del av ekspedisjonen skal avvikles til neste års tokt, og tusen-

Lauge Kochs ekspedisjonsskip «Godthåb».

ting venter på sin mann. Et intervju innvilger han i — det blir forresten likeså meget et intervju med undertegnede. Det er ikke vanskelig å forstå at Øst-Grønland er et brennende spørsmål i begge land. De halvannen time vi sitter sammen i Lauge Kochs nye kontor med moskusoksehodet på veggen er i høyeste grad underholdende og livlig, minner kanskje mest av alt om en doktordisputas.

— Hvad er Deres mening om fremtidsutsiktene på Øst-Grønland, spør vi.

— Jeg tror ikke på at landet kan by på livsbetingelser for hvite menn. Fangsten er for ringe til det. Det er ingen fuglefjell og som følge derav er revedbestanden ikke særlig stor. Det er fortrinsvis hvitreven som halverer utbyttet og det er ingen utsikt til stigning i revedprisen. Det viser seg, at både norske og danske fangstfolk i ringe grad utnytter bjørnefangsten. For tiden er det forresten heller ikke stor forskjell i prisen på hvitrev og isbjørn. Om det kan leve en eskimoisk befolkning her, vet vi ikke. Dyrebestanden er stort sett så fattig at den ikke kan bære både eskimoisk og hvite menns beskatning. Eskimoene søker også sin fangst i havet — jakt og fiske — og det må der eskimoer til etter min mening. Når det politiske spørsmål vedrørende Øst-Grønland er op- og avgjort, tror jeg også den

Dr. Lauge Koch studerer stenprøver fra Øst-Grønland.

hvite manns fangst om kort tid vil ophøre. Jeg ser at dosent Hoel kritiserer at mine 60 hunder vil kreve en hel masse moskusdyr til føde — selvfølgelig vil vi skyte en del, men den omstendighet at vi har grønlendere med oss gjør at vi også kommer til å utnytte selkjøttet. Vi kommer forresten delvis til å arbeide i strøk, hvor vi ikke kan gjøre regning med moskusdyrene.

Bjørn Det har været klaget over at fangsten på moskus dryves så intens — hvilken mening har De om dette spørsmål?

vis til å arbeide i strøk, hvor vi ikke kan gjøre regning med moskusdyrene.

— Det har været klaget over at fangsten på moskus drives så intenst — hvilken mening har De om dette spørsmål?

— Jeg ser optimistisk på moskusoksens fremtid. Man vet ikke riktig hvor mange moskusdyr det finnes på Øst-Grønland. Det har været masser av skib derborte i de siste år — et stigende antall amerikanske turister er kommet dit — det har i det hele skjedd en eksplosjonsaktig utvikling på Grønland, så man skal være litt forsiktig med å uttale noget sikkert om hvad som kan hende. Men jeg tror ikke det skulle være nødvendig å gå til fullstendig fredning, men bare til delvis fredning.

— Er det meningen å overføre eskimoer fra vest- til østkysten?

— Det foreligger det ikke noget om i øieblikket. En av opgavene i tre-årsplanen går ut på å undersøke forholdene østpå for en eventuell eskimobefolkning. Eskimobestanden, som mere og mere blandes opp, vokser sterkt — den dobles i løpet av 100 år. For tiden er det 14,000 eskimoer på Vest-Grønland. Men overflytningen er fremtidsmusikk helt igjennem.

— Hvor mange fangstmenn mener De det kan være plass til på Øst-Grønland uten at man overskatter landets vilt?

— Norge har ca. 15 mann som overvintrer og vi 6 mann. Så svært mange fler tror jeg neppe landet kan bære. Maksimumfortjenespen kan vi sette til 3000 kroner pr. mann. Selvfølgelig kan en enkelt fangstmann ta 100 rev om året men man må jo også regne med dårlige år — storm og vanskelige forhold, år som næsten ingenting gir. Så reiser det spørsmål sig: Finnes det i Norge og Danmark 25—30 mann som til stadighet vil leve deroppe — år etter år. Blandt nordmennene har vi flere glimrende fangstfolk, men det er også amatører, som de dårlige tider har sendt til Grønland. Vil fangstmenn år etter år dra ditbort for en årsstjeneste på 3000 kroner med alt slikt som følger med?

— Landet er jo ikke verre enn det nordlige av Norge hvor folk frister en temmelig vanskelig tilværelse i slit og nøisomhet, i en ødselig skjærgård, inne i trange fjellbygder.

— Ja, men det kan jo ikke være tale om å ta familier med?

— Det mener man i Norge også vil la sig gjøre. Landet er ikke hårdere enn Finnmark og andre strøk av vårt land.

— Været er riktig nok godt på Grønland, men likevel — —

— De danske fangstmenn — hvilket yrke har de hatt før?

— Å, det er så forskjellig — en har været fisker, en gårdsgutt o. s. v. Jeg har alltid sett på den hvite manns fangst mot den nasjonale bakgrunn. Det forunderer mig at fangsten i land på Grønland kan bety noget større, når man ser hva Norge tar hjem fra Antarktis.

— Vårt land er jo relativt fattig — hvalfangsten drives fra et

bety noget større, når man ser hvad Norge tar hjem fra Antarktis.

— Vårt land er jo relativt fattig — hvælfangsten drives fra et bestemt fylke — Ishavsfangsten av hele Nord-Norge — en hel landsdel og forholdene gjør det jo slik, at vi må innrette oss etter de forhold og muligheter vår nordlige beliggenhet har gitt oss. — Hvor mange danske videnskapsmenn overvintrer på Grønland?

— Ti mann foruten to radiotelegrafister, tre grønlendere og en fangstmann. Ingen av dem må fange rev. Vi ønsker å leve i beste forståelse med fangstfolkene — om de nu er nordmenn eller dansker.

— Apropos politimyndigheten — var det nogen særlig bruk for den i sommer?

— Nei. Det var helt nøytralt år. Hvad politimyndigheten angår er det en rekke uklare spørsmål som det må skaffes klarhet over — hvor langt rekker f. eks. et fangstfelt? Når en fangstmann har latt et felt ligge brakk en tid — hvilket han må gjøre — hvor lenge kan han la det ligge brakk uten at en annen kommer og setter sig fast der? Disse spørsmål må få sin avgjørelse i Haag.

— Kan det for tiden være tale om videnskapelig samarbeide på Grønland?

— Nei, ikke nu tror jeg. For en god tid siden fikk jeg en henvisning i den retning fra professor Kiær i Norge men jeg svarte, at slik som forholdene ligger an, kan det ikke bli noget samarbeide. Når saken er avgjort i Haag vil det vel gå nogen vanskelige år, før den verste bitterhet har lagt sig fra det lands side som taper. La oss si fem år eller mer. Så kan det forhåpentlig bli tale om samarbeide.

— Det indre av Grønland bør vel gransktes mere ingående?

— Ja, der er meget å utrette. Vår tre-årsplan er ikke ifull sving enda. Om vi sender op flere folk, vil avhenge av oppgavene. Vi vil bl. a. forsøke å bestemme Innlandsisenens utstrekning. Hadde jeg selv været 10—15 år yngre, skulde jeg gjerne tatt en tur fra Danmarks-iaavn over Innlands-isen til Scoresbysund — det er forresten en tur som sikker vil bli gjort.

— Har De hørt om den amerikanske traktor-ekspedisjon som vil kjøre Grønland på kryss og tvers. Blandt deltagerne er nordmannen Odd Dahl —

— Nei, jeg har ikke hørt om slike planer. Traktor tror jeg forresten ikke egner seg som reisemiddel — den er upraktisk og bruker for

meget brennstoff og kan ikke trekke nogen last på større strekninger. Derimot til transport av gods ved opstigning — en 50 kilometer eller så — vil den gjøre sin nytte. Hvad selve langreisen angår, har jeg da større tro på dr. Wegener's propell-sleder.

— Kartlegning fra luften vilde vel være på sin plass i et slikt utstrakt rike som Grønland?

— Jeg synes man først skal se hvad Watkins-ekspedisjonen kommer hjem med av resultater fra sin Angmagsalik-ferd i vinter og ifjor sommer. Den ekspedisjon har sikkert gjort erfaringer som det er verd å bygge videre på.

Vi sitter enda lenge sammen og taler om dansk og norsk opfatning av de mange spørsmål og får et sterkt inntrykk av at dysten i Haag skal bli ganske hård.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12 710, 14 040 og 10 884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **AFTENPOSTEN**

14. SEP. 1931

Fransk folkerettslærd om Grønlandssaken.

Danmarks besiddelse av nogen deler av vestkysten og en enkelt del av østkysten kan ikke berettige det til å kreve suverenitetsrett over hele det veldige Grønland.

Genf, 13. september.

Den berømte folkerettslæerde professor Robert Redsløb ved universitetet i Strasbourg skriver idag i «Journal des Nations» en lengere artikkel om Grønlandssaken. Artikkelen er et udmerket innlegg og viser at forfatteren er vel inne i sakens forskjellige sider. Han gjennemgår betydningen av traktaten av 1924 og mener at den ikke betyr at Norge har gitt avkall på retten til å foreta okkupasjon. Et slikt avkall vilde ikke — mener han — ha hatt nogen betydning for Danmark, som mener å ha suvereniteten, og det vilde være et brudd på det som er traktatens forutsetning å pålegge Norge en slik forpliktelse. Man må derfor nødvendigvis slutte at traktaten av 1924 som sådan ikke hindrer en senere okkupasjon fra norsk side av Grønlands østkyst bortsett fra Angmagssalikdistriktet.

Forfatteren utvikler derefter gjennem et lengre juridisk resonnement at Danmarks besiddelse av nogen deler av vestkysten og en enkelt del av østkysten ikke kan berettige det til å kreve suverenitets-

rett over hele det veldige Grønland. Videre fremholder han at besiddelsen av visse deler av Grønland heller ikke kan gi Danmark nogen fortrinsrett overfor Norge til å okkupere senere andre deler av Grønland i det øieblikk det ikke er nogen overenskomst mellom de to land herom.

Danmark har selv hatt følelsen av at dets suverenitet over Grønland utenfor de gamle besiddelser ikke var juridisk sikret og har derfor gjort skritt hos andre makter for å vinne sig adgang til å utvide suvereniteten. Disse forhandlinger førte dog ikke til noget resultat overfor Norge idet utenriksminister Ihlens uttalelser i 1919 ikke binder Norge i rettslig henseende.

Med hensyn til okkupasjons-spørsmålet i sin almindelighet må det ledende prinsipp være likestilling mellom alle stater. Rettsaken i Haag vil derfor gi anledning til en almindelig drøftelse av det internasjonale okkupasjonsspørsmål i sin almindelighet, som ennu er langt fra å være løst i folkeretten og saken frembyr derfor stor almindelig interesse.

«Journal des Nations», som er et nytt blad og nu leses av alle som deltar i delegeretforsamlingen og av dem som interesserer sig for dens arbeide, opplyser at det har bedt den berømte professor om å skrive denne artikkelen. Bladet gjengir idag i samme nummer også statsministrene Kolstads og Staunings uttalelser om Grønland på møtet i Ha-

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: DAGBLADET

12. SEP. 1931

Interesse for Grønlands- saken i Genève.

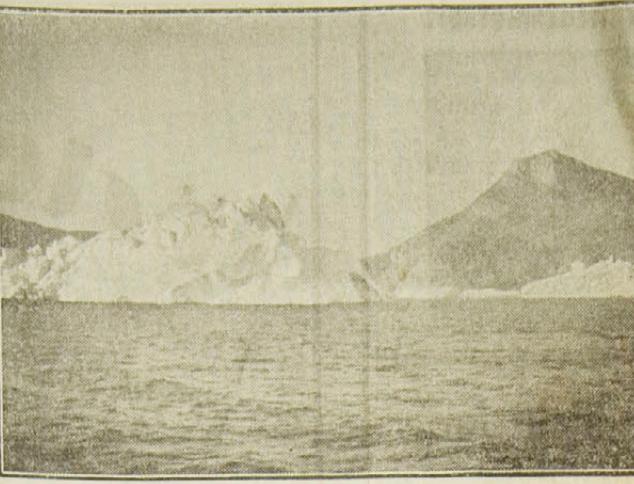
Geneve, idag.

(Fra en særlig korrespondent.)

En del av pressen her nede interesserer sig også for Grønlands-spørsmålet selv nu under delegatforsamlingens møter. Igår offentliggjorde således Journal de Geneve Staunings uttalelser om saken på Hamar. Idag gjengir bladet også statsminister Kolstads uttalelser ved samme anledning.

Den nye avis Journal des Nations bebuder en artikkel om Grønlandsspørsmålet av professor Redslob ved universitetet i Strasbourg.

Til «Comedian Harmonists» koncert i aften er der så stor tilstrømning, at Rulle har besluttet å arrangere en eller siste konsert imorgen aften i Aulaen. De populære unge menn reiser mandag morgen til Kjøbenhavn, hvor de allerede tirsdag skal gi koncert.

Til venstre: Det norske fangsthus i Stordalen på Strindberghalvøya. — I midten: Et veldig isfjell fotografert i Frans Josefs fjord. — Til høyre: Den norske, temmelig spartanske stasjonen på Jacksonøya. Mannen ved døren er fangstmann Andresen som sammen med Halvard Devold har politimyndighet i Eirik Raudes Land.

DANSKEN, ESKIMOEN OG HUNDEN

Av Axel Kielland.

AUGUSTDAGER PA ØSTKYSTEN

Der kom en mann roende ombord så det fosset for baugen. Han tok fallrepet i to sprang og sa:

— Der er en kineser island!
— En kineser? Er du gærn?
— Ja, enten så er'e en kineser eller også må det være en japaneser... noe gult er'e i allfall.
— Det skulde vel aldri være en eskimo....?

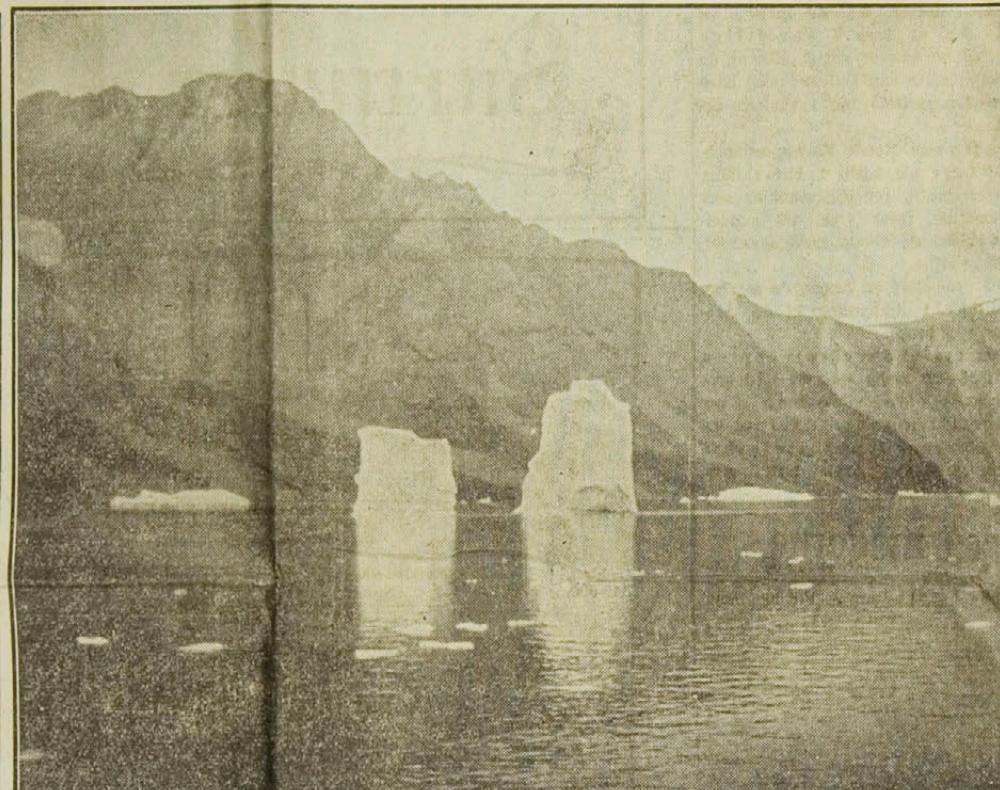
— Jo, dægern!... det tenkte jeg ikke på get.

Nei, nei, man kan jo ikke tenke på alt her på Grønland.

Vi hadde fått telegram om formiddagen om at der satt en mann på den danske stasjonen inne i Stordalen på Strindbergshalvøya og led ganske store kvaler med en verkefinger. Og da «Polarbjørn» så allikevel skulde denne veien, fant vi ingen grunn til å nekte oss den triumf å utøve en smule medisinsk suverenitet i distriket.

Isfellene badet i sol og grønn sjø, det danske splitflagg valtet friskt i vinden over et elegant nybygget hus, vegg i vegg med vår egen gamle hederskronede fangstrønne. Fire mann drev omkring på stranden, den ene bar, selv i betydelig avstand preg av verkefinger.

Vår båt rodde i land, og dansken smatt inn i sitt hus istedenfor å komme bort og ønske oss velkommen. Våre folk måtte rusle bort og banke på, da kom de ut og var til det ytterste hyggelige. Det er nettopp danskenes styrke, — de kan med den aller mest grønlandske iskulde iscenesette en offisiell fornærrelse, for i neste sekund å bli verdens elskverdigste privatmenn. Nordmennene kan aldri klare å kopiere denne eiendommelige stemning av kordial konflikt, har nordmenn heist sitt flagg og nektet å ta det første vennskaps-

Et typisk bilde fra de ville fjellpartier i Frans Josefs fjord hvor veldige isfjell driver i lange rekker langs landet.

skritt, så vil barskheten og vikingestoltheten over denne handling stille sig hindrende i veien for enhver senere utveksling av behageligheter.

Den er saft suse mig rædsom! sa mannen med verkefingeren, — i det halve døgn vi var sammen med ham omtalte han overhodet ikke annet enn verkefingeren. Foruten ham var der tre mann på stasjonen, premier-løjtnant Johansen som var chef, den tyske geolog dr. Teichert, samt foranledningen til denne artikkels innledningsreplikker, grønlendingen Johan, hvis ordforråd var like innskrenket som han selv var opvakt.

Man snakket med Johan ved å si ørre underlige tegn og uttale ordet: «ab» som betyr nesten alt fra ja til nei på eskinoisk. Foruten dette betydningsfulle ord, kan man si «ajorpock» som betyr dårlig, «ajungelak» som betyr utmerket, «nami» som betyr jeg mangler et eller annet, «chimmik» som betyr hund og endelig «imera» som betyr kanskje og «sus» som betyr la skure, alt ordner sig, gud er stor, er du sulten så har dansken påtatt sig å skaffe dig mat hvilket er dumt av dem men såre fordelaktig for oss. Alt dette betyr sus og det er som enhver vil forstå et anvendt ord. På vestkysten hvor eskimoene lever og trives så det er en fornøielse sitter stammens menn den u slagne dag på stranden og se i kikkert. Ingen har aldri sett etter, men de synes aldri

bli trette. Av og til får de øie på en sel i vannet og hvis denne sel ikke akkurat er alt for langt borte, går en av stammens mest ansatte etter sin bøsse og skyter den. Så spiser man selen, antyder med en konveks håndbevegelse over buken at man nu be-

finner sig ajungelak, — og hygger sig med å se mer i kikkert.

En gang hadde en eskimo i Umanak skutt ulovlig ren og derfor måtte han selv sagt strafdes. Hvad skulle man nu gjøre med ham? Det blev efter en del overveielser bestemt at han burde settes i fengsel, og man rigget opp et passende skur i Umanak, hvor mannen blev anbragt. Han likte sig utmerket der, gikk rundt og rekreerte sig hele dagen, spiste alt han hadde lyst på og hadde ingen sorger. Danskenes syntes til slutt det hele blev en smule parodisk og besluttet å statuere et eksempel ved å bringe mannen til København og sette ham i ordentlig fengsel. Mannens begeistring kjente ingen grenser. Han kom til en stor by og fikk bo i et hus som var større enn noe hus han tidligere hadde sett. Han fikk dessuten på sig en fin og aldeles enestående drakt med stripene, en drakt som ingen hjemme i Umanak overhodet vilde tro på eksistensen av. Efter et halvt års forløp vendte han med adskillig beklagelse tilbake til sin boplass og takket være sin besynderlige utlendighet har han svinget seg opp til en ganske forbausende posisjon i stammen. Ingen nyter den anseelse som han kan glede sig over.

Personlig har jeg ikke sett andre eskimoer enn Johan og må derfor gjenfortelle hvad snilde mennesker har slått i mig av unferdige og usannferdige sører.

skrivelig doven person som er ler uttaler sig med sikkerhet om noe. Spør en grønlendingen Aron hvor hans kamerat Peder befinner seg, så ser han sig om, peker på Peder og sier: imera... der er han kanskje, skjønt gud vet, ikke skal jeg formaste mig til å påstå noe....

Mens danskenes forferdet rynker pannene og nye grå hår gror, dør eskimoen. Raskt og utvilsomt forsvinner de 15 000 gjenvivende, går op i ingen ting. Og eskimospråket blir stående uløst og uaktuelt igjen. Samtidig og ettertid støter på ganske store vanskeligheter når det gjelder å bedømme danskenes behandling av landets innvånere. De omhyggelig avsperrede koloniområder har bare gitt de uhilide anledning til ganske overfladiske studier, og selv de mest objektive av danskenes egne skribenter, gir temmelig farvede beretninger når talen faller på eskimoene.

Det må være en underlig følelse for Grønlands styrelse å administrere et land som danskenes ikke kan utnytte og et folk som bare har eksistensberettigelse så lenge det kan brukes som påskudd til å holde landet stengt. «Grønland for eskimoene» høres humant ut, og det kan godt hende der er edle motiver på bunnen, når danskenes har valgt forsorgstaktikken som prinsipp for behandlingen av sine grønlendinger. Det kan også godt

hende at den innfødte folkelevning på Vestkysten var bestemt til å gå til grunne og vilde ha gjort det, selv om andre og klokere systemer var blitt lagt til grunn for styret. Der er mange måter å kverke et folk på, på sydhavssøyene brukte marisk og brennevær og kjønnssykdommer, på Grønland har man brukt vatt. Man har klattet og degget for eskimoene så lengt at der ikke lenger er livevne dem, de lever alle på fattigkasen, stoler på makthaverne utsukkelige velvilje og dør ledig-

12.55: Tidssignal fra Nauen.
13-14: Grammofonmusikk.
13.15: Værmelding.
13.18: Landbrukspriser.
13.45: Oslo Børs: Verdipapirer.
14: Oslo Børs: Varenotering og import.

17: Orkesterkonsert. E. Bach: Hamlet, ouv. Ivanovic: Donauwellen, vals. Lehár: Utdrag av opt. Zigeuner.

21.05: «Chat Noir» højkunst. «Vi okkuperer», 1ste akt. — 1 kende: Victor Bernau, Lalla C Eddie Figgen, Solveig Ballarini, Dahl, Amble Næss, Per Kvist, Steen, Haakon Arnold, Sverre sen, kapellmester Carsten Carls 21.05: Kåseri: «Sett og hør». 21.20: Nyheter. 21.30: Værmelding. 21.35: «Chat Noir» høstrevy.

gangens sympatiske men sikre død.

Kanskje der vilde sett anderledes ut på Grønland om et annet folk hadde hatt tøilene, om grønlendingene var blitt satt i sving, om man hadde holdt liv i deres energi og raskt hadde revet dem over fra den usiviliserte jegertilværelse og påtvunget dem en ny og livsfrisk kultur. Det vilde selvsagt ha bergøyet dem deres egenart men det er ikke på forhånd gitt at det vilde tatt livet av dem. Som tilstanden nu er står grønlendingen med et ben i hver kultur og har ikke blivende sted i noen av dem. Han har ingen forstand på den eiendommelige handel monopolen innbyr ham til og han synes ikke lenger han har noen opfordring til å slite sig ihjel med fangst når alt på en merkelig måte synes å ordne sig for ham gratis. Susa

Alle hvite menn snakker med eskimoen som om han var en liten onge på tre år. Først når de ser ham jage over fjordisen med åtte hunder foran sleden, i rasende fart med ville, uhyggelige skrik og en lang, sviente piskesnert dansende over hundehodene, forstår de at han er en mann, en brutal og hard djævel som hersker over sine dyr slik at døden kommer til dem som en befrielse når han en gang imellem kommer i skade for å pryle forhardt.

Intet levende vesen er ulykkeligere enn Grønlandshunden. En får uvilkårlig en foraktelig trekning i munnen når en ser et sånt ragget og kuet dyr. Generasjoners mishandling har brutt hunden sammen og knekket det fantastiske hat som den må føle til mennesket. Når den får pryl, ikke normal, sivilisert og hyggelig juling med stokk eller kjetting, men arktisk pryl med isøks og svære stein, — da tør den ikke en gang snerre eller vise tenner. Men når mannen har snudd ryggen til kvitterer den for smertene ved å kaste sig vilt og sinnessvakt over nabohunden og flenge den op så blodet driver over sneen.

De hvite har lært av eskimoen. Det grøsser i mig når jeg leser om polarferdene: «Til tross for at vi stadig opmuntret hundene lyktes det oss denne dag ikke å komme mer enn tredve kilometer fremover. Vi holder dessverre på å slippe op for hundepemmkian, hvorfor vår trofaste «Teddy» idag måtte falle for en barmhjertig kule.»

Grønlandshunden kjenner ikke sentimentalitet. Drønnen etter den barmhjertige kule er ikke dødd hen før den trofaste er sporløst forsvunnet. En tispe fikk hvalper en dag mens hun gikk i selen. Mannen som kjørte stanset ikke for en slik bagatell. Hundene bak tispene å hvilpene etter som de kom. Og den rettmessige elerinne fikk snudd seg akurat så vidt tidsnok til å spise den siste selv

I dette harde land skal dansker leve og gjøre sin lykke. Her på Østkysten bor en ung dansk læge som kom hit full av orhåpninger for på en vinter årene nok til å betale sin studiefeild. Han møtte skuffelsene og ortvilelsen, for han hadde den ille, praktfulle ensomhet intet av den charme som får nordmenn til å holde ut.

Så går en av stammens mest ansette etter sin bøsse og skyter selen

SLEDEFERDEN TIL SCORESBYSUND.

Kort skal her berettes om de danske fangstmenn, James van Hauens og Hans Bruns store reise fra Sabineøya, langt, langt mot nord, til Scoresbysund.

De startet 14. april men var allerede i Stordalen ved Kapp Herschel såpass ille ute at nordmannen Andresen tok sig av dem, lot dem overnatte på den norske stasjonen og sørget for dem og hundene. Neste dag fortsatte de tyve kilometer til den danske stasjon på Sandødden hvor de overnattet. Dagen etter fortsatte de til Jacksonøya hvor de til all lykke fant det norske hus og fikk overnattinger. Dagen etter provianterte de ved den danske stasjon Knutshoel. Reiste så videre til Kapp Hold with Hope, og nådde to dager etter Myggbukta hvor den norske fangstmann Strøm sørget for dem, lot dem overnatte og gav dem nøyaktig beskjed om alle norske hus nedover langs ruten. Dansken startet og lette forsegnes da kvelden kom etter det norske hus ved Kapp Franklin. De fant det ikke for det var snedd ned. De slo derfor telt både denne natten og neste og nådde endelig frem til Kapp Humboldt. Til tross for at distansen bare var tredve kilometer hadde ferden utmattet dem slik at de sovnet ved bordet i det norske hus. Skiløperen Kjellbotn bodde her og han reparerte deres upraktiske ski og efterså deres ennu mer upraktiske slede. Så gav han dem alle opplysninger om de norske hus nedover langs Sofiasundet og vinket bekymret farvell til dem.

Langs Sofiasundet har dansken overnattet i tre norske hus. I det siste har de ligget og hvilt to—tre dager, etter kullforbruket å dømme, og har så gått videre til Ellas øy hvor nordmannen Sørensen holdt til. Han gav dem en ny slede for den de hadde var der ikke rare greiene igjen av. Fra Ellas øy fortsatte de sørover mot Kapp Pettersens. På den strekningen som ikke er mer enn femti kilometer har de slått leir fire ganger. På tredje teltplassen hadde de slaktet to hunder til før, — det konstaterer Andresen som selv var på sørover og kjørte samme strek-

ningen kort etter danskene, — på syv og en halv time!

Brun kom alene frem til Kapp Pettersens og blev mottatt av nordmennene Røbek og Sulebak. Han fortalte at han hadde måttet la Hauen ligge igjen i telt ute på isen, da Hauen ikke orket mer og hverken hadde mat eller hundefør. De to nordmenn skaffet

dem alt de trengte, lot dem hvile frem til Scoresbysund, hvilket ut og fulgte dem videre til neste norske hus. Her bodde nordmannen Karlsbak og han gav dem nye ski, proviant, hundefør, nye sledesbeslag og petroleum.

Så langt har vi kunnet følge dem på ferden. Hvordan de senere hadde det er ikke detaljert fortalt men de kom i god behold

de kunde takke nordmennene og ikke Vårherre for. Kort etter deres ankomst hit, stod der i danske avisene en meddelelse om at de to hadde hatt uhell på veien, fordi de ikke hadde kunnet finne de norske stasjoner som stod avmerket på de norske

karter.

Den danske presse antydet meget tydelig at det måtte komme av at de norske karter var forfalsket som alt norsk. Og stortingspresident Hambrø beskylte på grunnlag av disse pressemeddelelser i hemmelig stortingsmøte onsdag etter pinses i år dosent Hoel for å ha laget falske karter over østkysten!

Da de norske fangstfolk i sommer fikk høre det, sprakk de nesten av sinne. Og selvfolgelig gikk raseriet utover Hauen og Brun. Heldigvis befant de sig fremdeles i Scoresbysund.

Det er ganske sikkert uberettiget å gi de to hederlige fangstmenn skylden. Det er helt utenkelig at de skal ha takket på den måten for utvist gjestfrihet, det vilde ligge altfor fjernt fra den danske fangstmanns tanker å gjøre noe slikt. De har sannsynligvis fortalt som sant var at de ikke kunde finne hytten ved Kapp Franklin. Og takket være den hatske stemming som holder på å ta makten fra så mange i begge de stridende land, har denne bemerkning vært nok til å reise de store bølger.

Jeg tar historien med for å mane danske sledereisende til stor forsiktighet, — i allfall når de lykkelig kommer frem. Gjern også underveis.

Axel Kielland.

Heroldens Annoncebureau A/S

A�deling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: NATIONEN

14. SEP. 1931

Den danske grønlandsfarer Peter Freuchen

sier om Grønlandsspørsmålet, at han er lei over aa være kommet inn i komitéen. «For dansk er jeg jo, og nordmennene holder jeg saa meget av. Jeg forstaar godt hvordan man er kommet til aa plante flagget. Sitter man tre menn sammen deroppe og er uenige, — vel saa slaass man om spørsmålet og har glimrende underholdning med det. Men er man skjønt enige har man jo ikke annet aa gjøre enn stadig aa overby hver andre. Og naar man saa har naadd topp-punktet — saa gaar man hen og planter ett flagg. Det er høist naturlig».

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

DAGBLADET

14. SEP. 1931

Norge får medhold i Grønlandssaken.

Av berømt tysk folkerettslærd.

Geneve, idag.

Den berømte folkerettslærde professor Robert Redsløb ved universitetet i Strasbourg skriver idag i Journal des Nations en lengre artikkel om Grønlands-saken. Artikkelen er et utmerket innlegg og viser at forfatteren er vel inne i sakens forskjellige sider. Han gjennemgår betydningen av traktaten av 1924 og mener at den ikke betyr at Norge har gitt avkall på retten til å foreta okkupasjonen.

Forfatteren utvikler derefter gjennem et lengre juridisk resonnement at Danmarks besiddelse av noen deler av vestkysten og en enkelt del av østkysten ikke kan berettige det til å kreve suverenitetsrett over hele det veldige Grønland. Videre fremholder han at besiddelsen av visse deler av Grønland heller ikke kan gi Danmark noen fortrinsrett overfor Norge til å okkupere senere andre deler av Grønland i det øieblikk det ikke er noen overenskomst mellom de to land herom. Danmark har selv hatt følelsen av at dets suverenitet over Grønland utenfor de gamle besiddelser ikke var juridisk sikret og har derfor gjort skritt hos andre makter for å vinne sig adgang til å utvide suvereniteten. Disse forhandlinger førte dog ikke til noe resultat overfor Norge, idet utenriksminister Ihlens uttalelser i 1919 ikke binder Norge i rettslig henseende.

Heroldens Annoncebureau A/S

A�eling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **TIDENS TEGN**

14. SEP. 1931

Hr. Stauning og Hamar- møtet.

—
Av

advokat I. A. Rubach.

Man behøver ikke å være nogen begeistret beundrer av det nordiske samarbeide for å forstå berettelsen av Hamar-møtet. Det er det sunde folkekrav at selv sterke nasjonale skillelinjer ikke skal skygge for de store felles opgaver og presumtivt skulde ingen bedre enn de ledende statssjefer være i stand til her å gi en nøktern orientering.

Men selv den mest forståelsesfulle erkjennelse av slike møters betydning rekker dessverre ikke frem til å kaste et forsonende skjær over hr. Staunings optreden. Han gjorde det norske folk ansvarlig for et noget ubehersket presseangrep og så deri en åpenbar tendens som innebar fare for det nordiske samarbeide. Det stod i fare ikke på grunn av nogen svikt i de naturlige og kulturbestemte forutsetninger, men ene og alene fordi nordmennene lot sig henvise til en overdreven hevdelse av sine nasjonale krav.

Kort og godt — hr. Stauning er fremdeles den uforstående talsmann for det danske historiske syn. Han og hans politiske freender og man må dessverre efter den tilslutning hans uteskende ord har fått i den danske presse si — det danske folk forstår ennu ikke at vår kamp for en betryggende ordning av våre naturbestemte interesser på Øst-Grønland er blitt et samlingssignal — er adskillig mer enn en bevegelse i trykksverten.

Dessverre, hr. Staunings deltagelse i Hamar-møtet har intet gagnet.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: NATIONEN

15. SEP. 1931

„Nationen“ og danskane.

Det var tvillaust mange som las knyttneveartikkelen i «Nationen» for onsdag d. 9. med harmfyllt undring. Desse sterke skjellsord mot landsmenn, som har vaaga seg til aa segja sin hjartans meining um dansk politikk høvde ikkje for det norske bondeorgan. (Der stod baade «kværulanter», «bøller», «klossmajorer» og det som verre var).

Det var ikkje nokon anonym innendar som hadde brukte dette ordet som den stortalande Holger Danske rasa over paa Hamarmøtet. Det stod i ein artikkel med fullt namn under paa leidarplass i «Den 17de Mai». Og artikkelen vart teken upp i fleire blad rundt um i landet — også av bondepartidagblad. Det var soleis ikkje berre «nogen avislapper», som hadde den. Og det var tvillaust mange framstaaende bladmenn og andre som var samde i det syn den gav uttrykk for.

Naar folk har lese professor Skeies nett utkomne bok um Grønlandsspursmalet — med alle dei trygge og klaare prov, og den rolege, saklege framstellingsforma — og so tek med den paagaaande ufine danske presseagitasjonen i utlandet, forfalskinga av Grønlandskarta paa Pariserutstillinga, den utruleg barnaktige Grønlandsbilferda rundt um i Europa, og ymse andre ting, so vil vel dei fleste finna at ordet «norsk jødekrænklebasjon» i detta bet

seg orsaka og forsvara.

Den rolege juristen professor Skeie brukar elles av og til næstan like so sterke ord i boka si. Eg hermer som døme desse fråa side 96:

«Dersom svik er civilisasjon, har danske statsmenn været meget civilisert overfor det folk, som de pleier kalle «norske brødre». Jeg tror ikke man i verdenshistorien vil finne noget, som kan settes i klasse med Danmarks adferd mot sin gamle unionsfelle.»

Torgeir Bjørnaraa.

*

Nei, nogen sammenligning med professor Skeies bok er der aldeles ikke anledning til. Og det er med sorg vi nu erfarer, at det er Bjørnaraa som staar bak dette, og at han ikke ser andre sider ved saken enn hvad der efter hans mening kan forsvares.

At vaar artikkel ikke bare behandlet dette ene tilfelle har antagelig hr. Bjørnaraa lagt merke til.

R e d.

Heroldens Annoncebureau A/S

**Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884**

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **TIDENS TEGN**

12. SEP. 1931

Grønlandssaken.

Dosent Hoel holdt igåraftes i Oslo kringkasting et meget interessant foredrag om Grønlandssaken og Øst-Grønland.

Frá Þjóðasíðunum Páma Benediktssonar © Borgarskjalasain Reykjavíkur

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: MØRGENBLADET

14. SEP. 1931

De nordiske statsministres mannjevning i Geneve.

Statsministrenes Hamar-taler offentliggjøres i disse dager i Geneve, Folkeforbundets by, i forbindelse med Grønlands-saken.

Offentliggjørelsen skjer altså, siden Staunings kamptale omhandler Grønlands-striden, etter dansk initiativ, antagelig av Stauning selv, i allfall etter hans godkjennelse, som Grønlands-minister og fungerende dansk utenriktminister, den kan altså sees som et ledd i den „ro“ om Grønlands-saken og arbeidet i Haag som Stauning i sin Hamar-tale så sterkt fremholdt som ønskelig for danskene.

Så rørende begeistret som den danske presse hilste den danske statsministers Hamar-tale, er det imidlertid forståelig at man i Danmark, når det passer dem selv, ser bort fra den ønskelige „ro“, som det er meningen alene nordmennene bør iaktta, og at talen gjøres kjent og utbredt til Staunings pris og ære og til nytte i dansk Grønlands-propaganda. Særlig da lest av Folkeforbundets medlemmer, som jo står i nær forbindelse med domstolen i Haag.

Men bra kan det være, synes vi, for vanskelig kan Staunings uhøflige, næsten frekke skjendepreken, holdt av Stauning som dansk stats-utenriks- og Grønlands-minister i den annen parts land, fremkalles samme begeistring blandt de internasjonale Folkeforbunds-medlemmer, som den omfattes med i Danmark. For make til beundring som den danske ved denne leilighet skal man lete etter. Stauning utpekes og lovprises som Danmarks „store statsmann“ som har talt „danske ord“ og „dansk mening“, og har anvist „Danmarks vei“ og som „ser klart“.

Visstnok er Danmark et lite land, men at det overordentlig dyktige danske folk skal kunne neies med en statsmann av Staunings dimensjoner, vil vel noen

hver i Genf med oss undres over. Om lite, skal ikke derfor landet ha en statsminister som også er liten og optrer som sint tante, når innbuddt som gjest i et annet land til et fredens møte, fordi det nordiske samarbeid ikke former sig akkurat som danskene ønsker det.

Staunings store fakter og snakk rundt omkring krig og avbrutt „forbindelse“, er vel heller ikke egnet til å vekke beundring i Geneve, som tale av en statsmann. Men fremkaller vel nærmest et smil, av dem man pleier å skjenge politiske kannestopere.

*

Den svenske statsministers Hamar-tale, vil ganske anderledig i Geneve, vil ganske anderledes kunne fortelle Folkeforbundets medlemmer om sann statsmannsferd i Norden, for så vidt som talen i allfall omhandlet møtets tema, samkvemmet i Norden, og virkelig var nordisk i sitt preg. Selv om den svenske presse synes å ha vanskelig for å holde seg nøytral i Grønlands-saken, men til dels stiller sig i den danske propagandas tjeneste, så holdt den svenske statsminister sig i allfall nøytral i sin Hamar-tale, hvor leiligheten ved Staunings tale ellers innbød til å komme inn på saken.

Skjønt statsminister Kolstads Hamar-tale var vesentlig improvisert på grunn av Staunings uventede provokatoriske utfall mot Norge i Grønlands-saken, kan likevel vår statsministers tale møte frem med ære til mannjevningen i Geneve. Stort bedre tale er det ikke på lange tider holdt offisielt her i landet, fra formens side men også fra innholdets side fullt fyldestgjørende. Den vil også i forbindelse med de to andre statsministertaler gjøre god fyldest for sig overfor den interesserte verdensopinion i Geneve.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: DAGBLADET

3. SEP. 1931

Den hvite rottefelle.

Av AXEL KIELLAND.

Noen julidøgns dagbok på «Polarbjørn», fast i isen med full utsikt til Grønland, men med lange utsikter til å komme dit.

DET FØRSTE MØTE ..

At livet undertiden har sine overordentlig raffinerte øieblikk har nok også slått mig tidligere i tilværelsen, men aldri så sterkt som i morges da jeg i pyjamas og på bare ben steg ut på dekk for å iaktta det første isfjell som seilte grønt og kjølig forbi på styrbord. Morgenens friskhet er ganske ubeskrivelig, hvor ofte har man ikke skrevet om

almindelig skitten Osloluft, at den er som champagne, — idag da en virkelig kunde si noe slikt virker uttrykket forslitt og ubruklig. — Over stormasten flammer polarsolen hvitgløende, den slår brede sølvstrimer i det blanke hav. Himmelnen hvelver sig kjempemessig over det tomme panorama hvor isfjellet og skuten er kastet tilfeldig inn i billede, hundre kilometer fra hverandre.

Det er varmt som om våren hjemme enda alt omkring oss hører isen til. Det er det første lille tegn som nu flyter forbi, noen kvartmil lenger ute for

baugen ligger hele massen og venter på oss, jeg klatter op i riggen og ser den ubrutte, lave, truende linje som strekker sig takket og blennende hvit langt, langt derute hvor morgendisen nettop letter og forsvinner så horisonten står ganske plettfrí tilbake.

Vanvittig praktfull var morgen. Lite ante det mig at inntrykket av den om etpar timer skulle tilintetgjøres og slettes av erindringen for ennu langt villere, langt utroligere skjønnhet. At det uendelige, grønne hav med de glassklare dyp og den store skinnende næringen

ske ro skulde falle igjennem ved siden av ismarkenes øde hvithet og utenkelige dødsstillhet, — som grønt flaskeglass ved siden av alle tiders herligste krystall.

— Vårherre vet når vi kommer igjennem, sa dosent Hoel bekymret ved aftensbordet, da denne første guddommelige dag gikk over i lys polnatt.

— Herregud, sa jeg la oss få bli her lenge, slipp oss aldri mer iland. For dette er himmelen — — —

Det var som om solen vokste etter som dagen brøt frem, da de første strålene traff isen levet de likesom op og blev yre, der sprutet gnister av hviteten, jeg måtte snu øinene bakover og hvile dem i havet, så voldsomt var lyset, så ville var brytningene. Hele verden stod i flammer og når en lukket øinene danset tusen soler inne i hjernen. Langsomt vokste isranden og ble veldig, en uendelig mur som av og til gav lyn fra sig, kjærende hvite og innimellom

et strålende blått, blåere enn noen himmel.

Vi er midt inne i ingenmannsland nu og på en underlig måte åpner råkene sig når skuten rykker frem og gir oss nye glimt inn over ny uendelighet. En hel dag har jeg stått i baugen og stirret og øyet kjenner ingen trettethet, is er ikke ensformighet og kulde, men festlig skiftende spill av lys og skygger, fantastiske landskaper folder sig ut i sollyset, står et minutt og skapes om til noe helt nytt fordi skyggene flytter seg eller fordi

brisen leker med de svære duvende flak og vugger de intenst grønne isfötter op og ned under vannet. Drivis, det er uventet, lydløst, liv og spenning. — Det er en kjempemessig opvisning av bunne skjulte krefter. Det er sel som danser og dukker i vannet, fugl som taus farer over vidden, bjørn som glir som gule skitne skygger mellom trollske skrugarer, langt, langt ute under midnattsol.

Hvert minutt idag er der skjedd et eller annet fabelaktig nytt og merkelig, ørsmå ting som

ingen av gamlekarene ombord festet sig ved, men som de allikevel alle har følt den minneverdige første gangen de dro gjennem her og som alltid på en underlig måte kommer op i deres bevissthet når de siden hjemme snakker om polarbaksen. De meterhøie, takkete fjellene som skyter op over ismarken, er en gang i vinterstormene skrudd sammen av havet i et helvetes kok av brak og grønn sjøsprut under vilt, flammende nordlys. Da har fangstfolkene bedt sine siste bønner og eskimoene langt

inne på land har gjemt hodet i selskinnene og trodd at de døde barns sjeler spilte ball med gloende kuler over himmelen, mens isens kjempetroll brølende rodde kajakk på de store dyp under jord og hav. Idag er skrugaren bare åsrygger i en fredelig vidde, det minner om påske på fjellet, er bare så meget større og meget mer levende . . . *

MORDET PÅ GRISEN

Tidlig imorges svømte den første sel besindig forbi og vakte betydelig oppsikt. Den så på oss med et par nydelige øyne i et sort, oljeglinsende fjes og dukket forskrekket da riflelåsene begynte å klirre febrilsk i snuten på dette rare nye dyr som braset stønnende inn i stillheten. Fem rifleløp peker truende fra baugen utover ismarken og betyr betraktelig livsfare, om ikke akkurat for isens dyr så iallfall for den ubevebnede vandrer som krysser fordekket. Hanene spennes hver gang et hode dukker op mellem flakene.

I fett flegma ligger selen på sin isdivan og ser oss komme, i siste øieblikk bykser han elegant utover kanten og forsvinner som en sten i vannet, det er hans instinkt å synke når fare truer, enten han er død eller levende synker han raskt og ugjenkallelig så sant anledning gis. Derfor må han skytes i ubevoktede øieblikk når livsgleden og den strålende sol har fått ham til å duppe av et sekund

eller to på flaket.

Plutselig stikker en hodet opp rett for baugen og før han får sukk for sig har en av skyttere trukket av. Selen synker med blodet stående ut av buken i en tykk rød bekk. Men i neste øieblikk skyter han som en pil op av vannet, skjener like inn under skutesiden ogstryker akterover. To nye skudd smeller, han dukker igjen og blodet følger ham som en tynn rød tråd på hans fortvilte flukt vekk fra skibet. Dødstrett kravler han op på et flak langt bak oss. Tre nye skudd smeller og han triller stendød ut over iskanten og blir liggende og flyte med buken i været, mens havhesten ilsomt kommer flyvende for å hente sinene hans som han aldri mer skal få bruk for. Det var en såkalt «gris», klappmyssens fete g meget velsmakende unge.

Jakten på selen adskiller sig ikke vesentlig fra de ordinære nord. Selen er en nysgjerrig og vennskapelig natur, han tenker godt om de fleste og blir således ofte skuffet i kampen for tilværelsen. Fangstfolk regner det ikke for noen prestasjon å skyte en 12–1300 stykker om dagen.. Personlig skulde jeg påta mig å bomme fra et hvilket som helst

hold på en hvilket som helst død eller levende, løs eller nagelfast gjenstand som måtte finnes passerende. Min sværkalibrede mouser-rifle har til dato ikke skadet andre enn mig selv. Den spenner som en liten kanon og når den slår mig vennskapelig på skulderen, minner den om en ganske spesiell venn jeg har som alltid ledsager sitt: — Nei, dægern, — nå er det lenge siden sist get! med et lignende forferdelig elskverdig men noe smertefullt kjærtregn.

I triumf stimer vi fremad, med denne farten skal vi være inne om et døgn, høist to. Langt ute i synsranden står allerede hildringen av en takket topp, den første anelse av Grønland. Jeg tørner fornøiet inn med midnattssolen rødglopende i kojet og drømmer at jeg fanger hare med nevene på en lys og vennlig strand hvor det dufter av lyng.

*

KAMPEN MOT PAKKISEN BEGYNNER

Hvad jeg skrev forleden, — det kjennes som om år er gått siden da, — må sees som et utslag av menneskets uutryddelige trang til å trekke forhastede slutninger. Alt er anderledes idag, rundt oss har den brutale is smidd en ring av stål som ikke lar sig bryte på noe punkt. Vi lå stille da jeg våknede og skipperen stod i tønnen og stirret i verdens lengste blikk over selve inkarnasjonen av all

jordens trøstesløshet. Tre generasjoner is har lagt sig foran oss, årsgammel, to-årig og tre-årig. Bestemamaen blandt flakene er ca. 6 meter tykk, og når skuten renner stevnen inn i henne, rugger hun ikke mer på sig enn Jotunheimen vilde gjort i et lignende tilfelle. Solen er skjult av grå skyer, en iskald vind feier over den hvite ødemark og hendene fryser sig blå når en putter dem i vaskevannsfatet.

I denne grå morgentimen, da ikke engang dunket fra vår egen motor brøt stillheten, var det lett å forstå at mennesker kan bli sprøitende gale av noen måneders fengsel i polarboksen. — Uendelig langsomt går timene, mens «Polarbjørn» kaster sig inn i kampen mot pakkisen. Hver meter vi kravler frem i de smale sprekkene mellom milelange flytende breer, koster oss mange penger og et evig slit. Skibets hjerne er flyttet fra broen op i mastetønnen og hele dagen bører vi skipperens kommandorop deroppefra, mens to mann henger i så svetten driver av dem ved rattet. — Full fart forover... venstre med roret, ... steady... høire... litt venstre... stopp... akterover...

Gang på gang renner vi baugen i flakene, det rister i skipet, koppen raser i gulvet inne i byssa, skrivemaskinen hopper i døkket under hendene i linje, utrettelig som en sint vær kom-

mer vi tilbake, om og om igjen. Stevnen løftes høit på iskanten og så glir skibet maktesløst av igjen, mens grønt skum og knaste isbeter fosser om propellen. Det er mig en gåte hvordan vår meget omtalte forgjenger, hr. Raude har akt sig frem med et vikingskip i denne mangel på farvann. Hvis man ikke visste at en omstridt landsdel var opkalt etter ham, vilde jeg gjettet på at hele hans Grønlandsferd var en gigantisk skipperskrøne.

Vi maser og vrir oss i en labyrint av hindringer, et kaos av motstand. Gang på gang ser vi åpninger forut og bauter oss meter for meter frem mot dem. Og når vi etter timelangt slit

tror vi står ved målet, — har åpningene lukket sig og nye revner er brudt op på nye utilgjengelige steder.

— Fordømt, sier dosent Hoel, ifjor på samme tid var det blåst rent for is her, vi kunde seile for full fart uten å tørne mot en isbete. Iår er det som i 1923, da . . .

— Da . . . ?

— Da omkom hver eneste mann som lå ved Grønland det året. Ikke et eneste skip kom inn til kysten. Tilslutt gikk karene ut med sin eneste fangstskute og høstisen skrudde dem ned.

— Tror De . . . ?

— Vårherre vet når vi kommer igjennem.

*

Vi drømmer en psykoanalytisk mangfoldighet av drømmer heroppe på 74 grader nord. Inatt dreiet det sig for mitt vedkommende om lange grønn-hvite klør som rev og slet i strupen. Og mannen i nabokøien forteller at jeg spratt op i søvne og skrek: Slipp oss ut . . . dette er helvete!

Morgenen grydde med ny sol over nye iskolosser utenfor koøiet. Vi damper frem og tilbake i en råk som blir mindre og mindre. Vi damper inn i nye lange døgn. 45 kvartmil borte ligger Grønland, ganske nær og dog like fjernt som om tusen mil oprørt hav skilte oss fra det.

MAN BØR ALLTID TAPE SINE VEDDEMÅL

— Ja, nå vedder jeg, hvad De vil!

— En flaske whisky?

— Topp, som danskene sier!

— De påstår altså at vi innen imorgen aften kl. 24 skal ligge for anker under Grønlands kyst i isfritt farvann?

— Absolutt.

Den skråsikre er dosent Hoel. Øinene hans lyser av ny optimisme, av gleden og spenningen ved kappløpet, av triumfen over å seile inn lenge før Lauge Koch som startet 24 dager før oss og nu ligger fastlåst sydpå med liten bevegelsesfrihet på grunn av kullbeholdningene som truer med å slippe op.

Stemningen ved aftensbordet hadde ikke vært så høi som vanlig, der var under tiden spor i diskusjonen av den lette, lurenne irritasjon som gjerne griper mannfolk når de altfor lenge bare har sett hverandres skjeggete ansikter og ellers intet uten ensformigheten. — Så var vi sprunget på dekk alle sammen fordi skipperen skrek fra tønen:

— Åpent vann forut!

Det tolvhundre kvadratkilometer store flak var i drift, råken åpnet sig. Og langt, langt mot nordvest strakte sig en ny grønn råk, veien til Grønland!

Jeg var allerede halvveis opptrappen til den trådløse i bestikklugaren med et langt pressetelegram, da dosent Hoel stoppet

mig: — La oss vente og se. i hver vår Grønlandsbok. Og kl. 11 stanset skibet. Vi fikk aldri vite om veien virkelig var fri inatt, for tåken skjulte det hele og skaffet mig en flaske whisky som jeg svært gjerne skulle vært uten.

— — —
Morgenen grydde med ny sol over ny is. Vi ser Grønland.

Axel Kielland.